

Amerika'nın amacı ne?

Dünya

13 Ağustos 2018 13:09:00

Son dönemde sadece kendi menfaatleri doğrultusunda hareket eden ABD, uluslararası arenada oynamaya çalıştığı rolü bitirmek istiyor. Mütehassıslar, ABD'nin global piyasalarda yaşanan sarsıntılara karşı kendini korumak istediği için saldırarak ülke aradığını belirtiyor. Zira Türkiye bu krizin odak noktası değil. Trump'ın tüm dünyaya ekonomik savaş açtığını belirten mütehassıslar, böylece ABD'nin ekonomik anlamda kendini koruyabileceğini

İstanbul Ticaret Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesi olan Doç. Dr. Hasan Basri Yalçın, ABD'nin Türkiye'ye karşı başlattığı savaşın sebeplerini yorumladı. Doç. Dr. Hasan Basri Yalçın'ın görüşleri: Brunson olayı Türk-Amerikan ilişkilerinde son gündem maddesi. Hem Başkan Trump hem de yardımcısı Pence Türkiye'yi en üst perdeden açıkça tehdit ettiler. Hemen ertesinde sanki bu tehdidi daha somut bir çerçeveye büründürmek istercesine Hazine Bakanlığı tuhaf ve anlamsız bir yaptırım kararı aldı. Türkiye'nin Adalet ve İçişleri bakanlarını baş sorumlular olarak ilan edip ikisinin de Amerika'da olmayan mal varlıklarına blok konulacağını duyurdu. Amerika'da herhangi bir mal varlığı bulunmayan iki bakan ise bu gayriciddi tedbir kararlarına gerekli biçimde cevap verdi. Onlar da Twitter üzerinden Amerika'da herhangi bir mal varlıklarının olmadığını yazdılar.

Daha ilk andan itibaren bu yaptırım kararının bir ciddiyeti olmadığı ortaya çıktı. Maalesef siyaseten çok etkisi olmasa da ekonomik etkileri oldu. Zaten uzun süredir yükselme eğiliminde olan döviz kuru Türkiye'de tekrar yükselişe geçti. Amerika'yla yaşanan bu gerilimin siyasi sonuçları olmasa da ekonomik sonuçları olduğu görülüyor. Dolayısıyla Türkiye tabii ki böyle bir gerilimin parçası olmak istemiyor. Ancak bu Türkiye'nin tek başına kurtulabileceği ve düzelterebileceği bir durum değil. Zira bu

çatışmanın kaynağı Türkiye değil.

Aslında Türkiye Amerika'nın çatıştığı tek ülke de değil. Amerika halihazırda, Çin'le bir ticaret savaşı başlattı. Çin'in tüm yatırımları gayretlerine rağmen geri durmadı. Hatta tırmandırmaya devam ediyor. Çin bir tur cevap verdi ama ikinci tur misillemeyi yapamadı. Buna rağmen Amerika savaşı bırakacak gibi görünmüyor. Çin dahi Amerika'yla arasındaki bu gerilimi tek taraflı düşüremiyor. Amerika aynı esnada Rusya'yla da gerilim siyaseti takip ediyor. Soğuk Savaş'ta bile eşine az rastlanır gelişmelere şahitlik ediyoruz. Taraflar diplomatik personelleri casusluk suçlamalarıyla sınır dışı ediyor. Yani Amerika Rusya'yla da kavga veriyor. Kuzey Kore'yle olanlar herkesin malumu. Nükleer silah kullanma ihtimali bile masaya geldi. Son dönemde Amerika'nın en çok yüklendiği ülkelerin başında ise İran geliyor. Trump uzun süredir tehdit ettiği İran'a karşı uygulanması planlanan geniş kapsamlı yaptırımlar için gerekli adımları attı. Kasım ayında yaptırımlar tüm hızıyla devreye girecek. O zaman asıl hedef İran haline gelecek demek mümkün.

Brunson olayı ana kriz sürecinin ürünü

Fakat Amerika sadece muhtemel rakipleriyle değil klasik müttefikleriyle de kavga veriyor. Fransa, Suudi Arabistan ve İsrail hariç neredeyse tüm klasik müttefikleriyle gerilim üretmeyi başardı. Özellikle Almanya ve İngiltere bu anlamda Amerikan baskısıyla karşı karşıya. Merkel defalarca Trump'ın son derece münasabetsiz tavırlarına açıkça maruz kalıyor. Brüksel'de yapılan son NATO zirvesinde Amerika'nın müttefiklerine bakış açısı birkez daha ortaya çıktı. Trump tüm Avrupalı ortaklarını şovunun bir parçası haline getirdi. Bütçeye yeterince destek vermedikleri suçlamasını yaptı. Bunun üzerinden kendi iç kamuoyuna sinyal vererek Avrupalı ortakları dize getirişmiş gösterisi yaptı. Halbuki NATO üyelerinin NATO bütçesine yapacağı katkı meselesi zaten 2014 Galler Zirvesi'nde Obama zamanında konuşulmuştu. Yüzde ikilik seviyeye 2024 yılı itibarıyla ulaşılması bekleniyordu. Ama Trump için bunların pek önemi yok. Kendi siyasi kariyeri için kullanmaya devam etti. Aynı şekilde hemen ardından geçtiği İngiltere'de de çeşitli rezilliklere imza atmaktan çekinmedi.

Bu geniş resme bakıldığında Amerika'nın sadece Türkiye'yle sorunlu olmadığı çok net ortaya çıkar. Amerika tüm ülkelerle birer kriz süreci inşa ediyor. Tüm ülkelerle sadece anlık krizler yaşamıyor. Veya yaşanan bir kriz bir sonrakini tetiklemiyor. Aksine, uzun kriz süreçleri var ve bunların içinde çeşitli kriz göstergesi olaylar doğuyor ve batıyor. Aslında kriz süreçlerinin kendisi birer kronik durum. Onların içerisinde boy gösteren olaylar krizin akut göstergeleri ve örnekleri olarak görülebilir. Yani mesela Türkiye'yle Amerika arasında uzun bir kriz süreci var. Bu süreç Brunson davasıyla başlamadı. Dolayısıyla Brunson davası krizin kendisi değil veya bu krizin sebebi de değil. Brunson davası bu kriz sürecinin bir ürünü. Aynı şekilde bu krizin kaynağı Halkbank davası da değil. Bu krizin kaynağı Amerikan Büyükelçiliğinin aldığı vize randevularını iptal kararı da değil. Hatta daha da derine gitmek mümkün. Bu krizin sebebi tek başına FETÖ meselesi değil. Veya bu krizin nedeni Suriye de değil. Suriye'den FETÖ'ye, Halkbank davasından vize meselesine bütün olaylar ana kriz sürecinin ürünleri. Bu olaylar hep başka bir olgunun sonucu.

Bunlar aynı tarlada büyüyen, aynı topraktan beslenen ürünler gibi. Toprak kriz çıkarmak için elverişli olduğundan kriz ürünleri veriyor. Bu ürünler birbirinden bağımsız ama hepsi aynı kaynağa bağlı. Bu nedenle bahsi geçen olaylar birbirini tetiklemiyor veya birbiri üzerine birikmiyor. Yani aslında Suriye meselesi FETÖ meselesini tetiklemiyor. Veya vize meselesi Halkbank meselesini tetiklemiyor. Birinden doğan tepkinin diğerini doğurduğu zannedilebilir. Ancak bunların herhangi birinde üretilen çözüm de bir diğerine yansımıyor. Veya bunların birindeki çözümsüzlük diğerinde otomatik bir çözümsüzlük anlamına da gelmiyor. Dolayısıyla bu olaylar arasında geçişkenlik olmak zorunda değil. Fakat hepsi aynı kaynağa bağlı olduğu için birbiriyle ilişkisiz de değil. Fakat söz konusu ilişki doğrudan bir ilişki değil. Dolayısıyla asıl ele alınması gereken şey, ana kriz sürecidir. Ana kriz sürecinin ne olduğu veya neden kaynaklandığı doğru düzgün anlaşılmazsa bu geçici kriz göstergesi olayların herbiri yanlış biçimde yorumlanır.

Peki nedir bu asıl kriz süreci? Ve nasıl açıklanabilir? Kriz sürecini doğru düzgün tanımlamanın birincil şartı bunun sadece Türkiye-Amerika ilişkilerine has olmadığını kabul etmektir. Ki bu zaten yukarıda gösterildi. İkinci ön şart, bunun bir an değil bir süreç olduğunu düşünmektir. Yani Türkiye gibi bir ülkenin her ne yaparsa yapsın bu kriz süreci nedeniyle tek tek olayları çözse de yeni olaylarla karşılaşacağını kabul etmek gerekir. Üçüncü olarak bu kriz süreçlerinin Amerika tarafından inşa edildiğini anlamak gerekir. Amerika dostlarıyla veya düşmanlarıyla destek ya da angajman siyaseti izlemekten kaçıyor. Dostlarını yalnız bırakmaktan kaçınmıyor. Onları sorumluluk almaya ve maliyet yüklenmeye itiyor. Düşmanlarını ise sıkıştırarak bedel ödemeye itiyor. Onları işbirliğine davet edip kazan-kazan formülasyonu üretmek yerine kendisinin kazandığı düşmanın kaybettiği bir sonuç için uğraşmıyor.

Bunun birçok tanımı olabilir. Ama kısaca şöyle özetlemek lazım: Amerika kar etmenin peşinde. Bu yeni bir hadise de değil. Obama döneminde de böyleydi. Trump döneminde de böyle. Bu bakımdan Obama ve Trump birbirinin çok benzeri. Aralarındaki tek fark ise tarzları. Obama bunu çok daha incelikli bir tarzda yaparken, Trump çok daha küstah ve alışılmadık

dışında yapıyor. İKİSİ de Amerika'yı uluslararası sorumluluklarından çekip maliyetleri kısma peşinde. Siyasal, askeri ve diplomatik angajmanları en aza indirip dünyanın çeşitli bölgelerinde ya maşalar kullanmak ya da farklı aktörleri birbiriyle dengelemek bu siyasetin temel merkezi. Amerika iki dönemdir uluslararası sistemde istikrarı korumak gibi bir siyasetle ilgilenmiyor. Kendisinin merkezinde bulunduğu uluslararası düzeni korumak bir kenara onun yıkılması için uğraşiyor bile denebilir. Dostlarını kendinden uzaklaştırıyor. Düşmanlarını savaşıma davet ediyor. NAFTA, NATO, AB, Dünya Ticaret Örgütü, BM gibi kendi eliyle kurduğu veya kurulmasına açıktan destek verdiği, yıllarca uluslararası sistemi idare etmede kullandığı kurumların hepsini ateşe veriyor. On dokuzuncu yüzyıldan beri desteklediği serbest ticaret, liberal değerler ve küreselleşmeyi bir kenara bırakıp korumacılığa, popülizme, ulusalçılığa yöneliyor.

ABD zenginliğini artırma gayretinde

Peki bunu neden yapıyor? Bu, normal şartlar altında beklenecek bir davranış değil. Uluslararası sistemin tepesindeki aktörler genelde statüko kendi lehlerine olduğu için statükoyu korumak isterler. Tarih boyunca birçok hegemon devlet doğmuş, büyümüş ve sonra da çökmüştür. Çöküş sürecinde genelde sistemi sürdürme maliyetleri abartılı düzeylere ulaştığından, hegemonun sağladığı istikrarlı düzende ona meydan okuyan yeni aktörler doğmuştur. Bu aktörler hegemonu yakalamadan az önce hegemonun önleyici bir savaşa girdiği düşünülür. Yeni yükselmekte olan potansiyel hegemonun başını erkenden ezmek istediği söylenir. Bu mantık üzere düşünenler Amerika'nın da böyle bir sürece girdiğini ve çöküş nedeniyle telaşla tüm dünyaya savaş açtığını iddia ediyorlar.

Ancak ampirik bulgular bu iddiayı desteklemek için yeterli değil. Akli başında ölçüm unsurlarıyla yaklaşıldığında Amerika'nın merkezinde olduğu tek kutuplu uluslararası sistemin bozulduğuna ya da çok kutuplu bir sisteme geçildiğine dair hiçbir emare yok. Ne Çin, ne Rusya ne de bir başka aktör tek başına Amerika'nın karşısına çıkabilecek halde. Daha da önemlisi, bir araya gelip Amerika'ya karşı birleşme ihtimalleri bile yok. Mesela bugün Amerika Çin'e karşı yaptırımlarda bulunurken aynı anda Rusya ve Türkiye'ye de yaptırım yapma kararı alabiliyor. Fakat bu ülkeler kendi aralarında koordineli bir tepki belirleyebilme şansına sahip değil. Amerika Türkiye'ye Ortadoğu'da ve belli alanlarda baskı uygularken Çin'e ticaret alanında baskı uyguluyor. Ama Türkiye Çin'e Ortadoğu'da Amerikan karşıtı bir rol teklif etse Çin buna yanaşmaz. Veya Çin böyle bir role soyunsa bile Türkiye Suriye gibi bir örnekte Çin'in muhtemel pozisyonundan çok daha fazla rahatsızlık duyar. Veya Türkiye ile Çin arasında hala dolar harici bir para birimiyle ticaret yapma ihtimali gerçekleştirilemiyor. Hem Çin, hem Rusya, hem Türkiye hem de diğer herkes birbiriyle sahip olduğu ilişkiden daha fazla Amerika'yla ilişkiye sahip ve kimse bu ilişkiyi sonuna kadar tehlikeye atmaya yanaşamıyor. Çünkü kimse bunun maliyetini karşılayabileceğini düşünmüyor.

Öte taraftan Amerika öylesine yüksek bir özgüvene sahip ki, diğer aktörlerin kendisine meydan okuyamayacağını veya bir araya gelemeyeceğini düşünüyor. Bu nedenle de son derece umursamaz, son derece cüretkar, son derece şımarık hareketlere girişmekte sorun görmüyor. Mesela Kudüs konusunda tüm dünyaya karşı takındığı tavrın kendisine doğrudan ve somut bir maliyet çıkaracağını düşünmüş olsa bu adımı atmazdı. Trump, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma yolundaki adımı attı çünkü bunun kendisini iç siyasette kurtarabileceğini düşündü. Dış siyasetteki maliyetin ise katlanabilir bir maliyet olduğunu hesapladı. Amerika eğer çökmekten korkuyor olsaydı, düşman sayısını artırmak yerine dost biriktirmek isterdi. Amerika şayet kendini güvenlik tehdidi altında görseydi, o zaman dengeleme siyaseti takip eder, bir tarafı diğerine karşı desteklerdi. Ancak Amerika kendini güvende ve güçlü hissettiği için güvenlik tehditlerini göz ardı edebilecek ve onun yerine iç siyasete odaklanabilecek bir lükse sahip olduğuna inanıyor. Güç ve güvenlik değil, zenginliğini artırma gayretinde. Obama Irak ve Afganistan gibi maliyetli görevleri terk ederek ve Amerika'yı içeride inşa ederek bunu yapmayı denedi. Trump ise diğer ülkelere hesap keserek bunu yapmaya çalışıyor. Suud'a silah satıyor. Çin'i sıkıştırıyor. Çin'in serbest ticarettten faydalanmasına engel olmak istiyor. En fazla kendi faydalanıyor olmasına rağmen Çin'in ikinci en fazla faydalanan aktör olmasına bile tahammülü yok. Bu tür ticari değeri olan işlemlere önem verirken, bunun dışındaki güvenlik meselelerinde son derece umursamaz bir tavır takınıyor. İran'la imzalanmış olan ve uluslararası istikrar ve güvenliğe katkı sunan bir anlaşmayı bile umursamazca bozmakta bir beis görmüyor. Bu umursamazlık sadece Trump'a has bir hal de değil. Yukarıda bahsedildiği gibi Obama da benzer bir tavır içindeydi. Mesela Suriye'de Rusya'nın böylesine güçlenmesini zerre kadar önemsemedi. Hatta ona yol bile verdi. Böylece Suriye kilitlenecek, Türkiye ve Rusya gibi taraflar birbirine düştüğü için birbirini zayıflatacak. Kenardan izleyen Amerika bu ülkeler bataklıkta zayıflarken görel olarak kara geçmiş olacaktı. Yani Obama'nın temel hedefi de kara geçmekti. Amerikan güvenliği adına hiçbir endişesi yoktu.

Amerikan tarzı: İzolasyonculuk, umursamazlık ve halden anlamazlık

Ama bu, sadece Trump ve Obama'ya has bir hal de değil. Washington çevrelerinde, siyaset elitlerinde yıllardır benzerleri tekrarlanan görüşler de bu hale uygun. Washington'da yıllardır kime dokunsanız Amerika'nın gereksiz savaşımlara katılmasından şikayet eder. Çin'in uluslararası düzenden karlı çıktığından şikayet eder.

Hatta daha derine indiğinizde bu halin tüm Amerikan toplumunda vavayın biçimde var olduğunu görürsünüz. Zira Obama ve

Trump bahsi geçen siyasi hali savunarak seçim kampanyası yürüttüler. Obama Bush'un zarara uğrattığı Amerika'yı diriltme sözü verdi. Irak'tan ve Afganistan'dan çekilip Amerika'yı zengileştireceğini söyledi. Trump daha da öteye geçti. Amerika'yı daha büyük yapmak için tüm dünya düzenini ateşe verebileceğini söyledi. Bu iki iddia da Amerikan toplumundan ciddi destek buldu. Çünkü Amerikan toplumu da kendini güvende hissediyor. Aslında kendisine meydan okuyacak bir gücün varlığını hep biliyor. Çin'in yükselişi hikayesi gibi hikayeler 1960'lardan beri anlatılıyor olmasına rağmen gerçekleşmeyen hikayelerdir. Amerikan halkı refah içinde dünya siyasetini umursamamak için her türlü şansa sahip.

Öylesine bir hal ki bu, sistemden en fazla faydalanan ülke olmasına rağmen en fazla şikayet eden ülkedir. Mesela 2003 Irak işgalinden Iraklılar bile bu kadar şikayet edemedi. Iraklıların ülkesi çöktü, yüzbinlerce insan öldü. Milyarlarca dolar zarar edildi. Irak talan edildi. Paramparça oldu. Ancak Amerikalıların 4 bin 500 ölüsü kadar konu olmadı. Filmi yapılmadı. Acısı çekilmedi. Haberi yapılmadı. Amerika NAFTA sayesinde hem ticari olarak çevre ülkeleri kendine bağımlı hale getirdi hem de en fazla karı elde etti. Ancak hiçbir ülke NAFTA'dan Amerika kadar şikayetçi olmadı. Bugün Latin Amerika ülkelerinin hepsi Amerika'nın doğrudan kontrolü altında. Kontrolde çıkmaya çalışan Brezilya gibi ülkelerde yargı darbeleri yapıldı. Kontrol edilemeyen Venezuela gibi ülkelerde korkunç ekonomik krizler üretildi. Ama bugün Venezuela'nın Amerika'dan çektiği değil, Venezuela'nın kötü yönetimi şikayet konusu ediliyor. NATO, Rusya'nın burnunun dibine kadar girdi. Doğu Avrupa'da yıllarca Amerika yanlısı darbeler yapıldı. Hatta bu iş Gürcistan ve Ukrayna'ya kadar uzandı. Putin cevap verince Amerika Rus yayılmacılığından yakındı. Putin'in eski Sovyet İmparatorluğu hayali kuran bir psikopat olduğu söylendi. Almanya Amerikan işgali altında ama Amerika Almanya'nın NATO bütçesine yeterince katkı sunmadığından yakındır. Ama bütün bunlara rağmen Amerika hiç bedel ödememez. Ama yine de en çok Amerika şikayet eder.

Bu hal Amerikan izolasyonculuğu nedeniyle Amerika'da geleneksel bir tutumdur. On dokuzuncu yüzyıl boyunca Amerikalılar bu duyguyla hareket ettiler. İngiltere serbest ticareti bir sömürgeci olarak sürdürürken, Amerika onun sırtına binerek yaptığı ticaretle kara geçti. Büyüdükçe büyüdü. İngilizler masraflı savaşları yaparken, Amerikalılar karlı ticareti yaptı. Birinci Dünya Savaşı sonunda Avrupa çöktü. Amerika liderlik için sahneye çıktı. Wilsoncular tüm dünyayı kontrol etmeye kalkmışken ve dünyaya barış, demokrasi vaazı verirken, onların ülke içindeki karşıtları eski güzel izolasyoncu günlere dönmeye peşindeydi. Ve istediklerini aldılar. Dünya siyasetinin ne yöne gideceğini zerre kadar önemsemeden kendi kurdukları Milletler Cemiyeti'ni terk ettiler. Hastalıklı Avrupa siyasetinden uzak durup para kazanmanın peşine düştüler. Öylesine ki, İkinci Dünya Savaşı'nın en kritik anlarına kadar müdahale etmek bir yana, daha fazla silah satarak zenginlik artırmanın peşinde oldular. Savaşa dahil olduktan sonra bile ancak Sovyetlerin Almanya'yı bütünüyle elde etme ihtimali doğduğunda karşı adım attılar. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Soğuk Savaş başlarken, ilk günden itibaren Sovyet Rusya'yı köşeye sıkıştırmak için her türlü adım atıldı. Ortada Varşova Paktı falan yokken, NATO kuruldu. Marshal Planı'yla ülkeler Amerikan merkezli bir siyasete sürüklendi. Bretton Woods sistemiyle ekonomi kontrol altına alındı. Soğuk Savaş sonrası daha da kontrolsüz hareket edebilme şansına sahip oldu. İki kutuplu sistemin zincirlerinden kurtulan Amerika gücünü dünyanın dört bir tarafında denedi. 2009 ekonomik krizinde maliyet yüksek çıkınca işgal ettiği ülkeleri ve bölgeleri suçlamaya başladı. Zaten Obama ve Trump iktidarlarını doğuran hava da o tarihte doğdu. Genel izolasyonculuk, umursamazlık ve halden anlamazlık hep bir Amerikan tarzıydı. Ancak 2009 ekonomik krizi ve Irak Savaşı sonrasında tekrar şiddetli bir hal aldı. Sonuç olarak bu toplum önce Obama'yı çıkardı. Yetmedi Trump'ı sahneye sürdü.

Kimse uluslararası sistemin mevcut krizi için Trump'ı suçlamasın. Trump bu Amerikan toplumunun bir ürünüdür. Tüm umursamazlığı, tüm küstahlığıyla bir gerçekliğe karşılık gelmektedir. Amerikan profilini gayet başarılı biçimde yansıtmaktadır. Bırakın telaşla karar almayı, dünya yıkılsa umrunda olmayacak bir tavırla hem her ülkeyi tehdit ediyor, hem bunların bir araya gelme ihtimalini göz ardı ediyor hem de kendi kurduğu uluslararası düzeni ateşe veriyor. Önemsediği şey iç siyaset. Amerikan kıtası. Çünkü dışardaki maliyet katlanılabılır bir maliyet gibi görülüyor.

Bunun yanlış bir hesap olma ihtimali hep var. Belki gerçekten Amerika kendine bu kadar fazla güvenerek büyük hata yapıyor olabilir. Belki böyle davrandığı müddetçe kendi çöküşünü getirebileceği de iddia edilebilir. Ancak henüz o noktada değiliz. Ne Amerikalı siyasetçiler ne bürokratlar ne de Amerikan toplumu böyle bir algıya sahip. Aslında böyle bir algıyı destekleyecek yeterli gösterge de yok. Bakmayın zaman zaman Amerikan akademisinde ve siyasetinde "Amerikan çöküşü" başlıklı yazılar yazıldığına, konuşmalar yapıldığına. Aynı hikaye on yıllardır anlatılır. İlk kez 60'lı yıllarda ortaya saçılan bu söyleme göre Amerika 70'lerde çökecekti. Ama 80'lerde tekrar doğdu Amerika. Doksanlarda tek güç haline geldi. Ama 90'larda bile bu çöküş hikayesi anlatıldı. O da gerçek değildi. Japon mucizesi hiçbir zaman gerçek olmadı. Şimdi Çin aday gösteriliyor. Halbuki Çin'in öylesine stratejik ve yapısal sorunları var ki, anlatmakla bitmez. Bu apayrı bir ampirik değerlendirmenin konusudur.

Amerika gerçekten bir güvenlik tehdidi hissetmiş olsa ya güvenlik ya da güç arayışına düşerdi, zenginlik arayışına değil. Amerika'ya dair değerlendirmeler yaparken bu gerçeklik üzerinden hareket etmeyen her analiz kendini çıkmaz sokakta bulur. Boş inançlar veya umutlu beklentiler çerçevesinde Amerika'nın çöktüğü gibi bir önyargı üretilecek olursa bu yanlış hesabı

yapmanın bedeli olur. Bir kimsenin düşmanını küçümsemesi yapabileceği en büyük hatalardan biridir. Ancak gücünün abartılması da aynı derecede hatalı bir yöntemdir. Evet Amerika hala tek süpergüç. Ancak bir değil 200 ülkeyle ve çok daha fazla sayıda konuyla baş etmek zorunda. Hiçbir aktör kadir-i mutlak değildir.

Türkiye özgürleşmesini tamamlama yolunda

Mesela Amerika sadece Türkiye'yle başbaşa kaldığına Türkiye için hiç de hoş olmayan sonuçlar doğar. Ancak Amerika'nın tek sorunu Türkiye'yle değil. Dolayısıyla buraya uygulayabileceği baskının bir üst sınırı var. Rusya, İran ve Çin gibi ülkelere bile saldırmayan Amerika Türkiye'ye savaş falan açacak değil. Evet, darbe yapanları organize edebilir. Onlara destek verebilir. Koruma sağlayabilir. Ancak Türkiye direndikçe deviremez. Suriye'de Rusya'ya karşı Türkiye'yi yalnız bırakabilir. Ama Türkiye Rusya'yla müzakereyi beceremediği müddetçe Suriye'deki güvenliğini yeniden inşa edebilir. Bu örneğin de gösterdiği gibi, böylesi bir süpergüçle baş etmenin yolları vardır. En garantili yöntem onu ne tek dost ne de tek düşman olarak görmektir. Eğer tek dostunuz olursa yalnız bırakır, tek düşmanı olursanız ciddi zarar verir. Mümkün olduğunca başka hedeflere yüklenmesi tercih edilir ama peşine takılmaktan da kaçınılır.

Amerika tüm dünyayla böylesine kriz süreçleri inşa ettiği için Türkiye adına da bunun devam edeceğini öngörmek lazım. Amerika bu umursamaz tavrını sürdürdüğü müddetçe Türkiye Amerika'nın her türlü isteğine boyun eğse de krizler bitmeyecektir. Hep yenileri çıkacaktır. Çünkü sorunun bizatihi kendisi Amerika'dır. Amerikan umursamazlığı ve küstahlığı FETÖ'yü de Suriye'yi de doğuran haldir. Vize kararının kaynağıdır. Brunson davasındaki ciddiyetsizliğin göstergesidir. F-35'ler ve S-400'ler etrafında kopartılan fırtınanın sebebidir. Türkiye hem Amerika'yla hem de diğerleriyle olmak istedikçe Amerika 'ne benimle ne de bensiz' tutumunu benimsemeye devam edecektir. Türkiye'ye ne yardımcı olacaktır ne de başkasıyla iş yapmasını kabul edecektir. Her meseleyi krize çevirmek isteyecektir. Türkiye gibi bir ülkenin böyle bir sorunla uğraşmasının en iyi yolu da yine sorunun kaynağındadır. Amerika umursamazlığıyla dünyayı sallayıp Türkiye'ye zarar verirken, Türkiye bu umursamazlıktan faydalanarak kendi dik duruşunu sürdürebilir. Çünkü bir davranışın maliyeti artıp elde edilebilirliği azaldıkça bu umursamaz aktörün ona yönelik kararlılığı da azalacaktır. Amerika için Suriye haritada bir ülkedir. Türkiye içinse ölüm-kalım meselesidir. Kararlılık dengesi genelde güç dengesinin tersine çalışır. Güçlüler daha az maliyete bile katlanmak istemezlerken, onlar kadar güçlü olmayanlar her şeyi göze almak zorunda kalabilirler. Döviz kurlarının yükselmesi gibi maddi zararlar çok can yakıcı olmasına rağmen öldürücü değildir. Bu gibi salvoları atlattıkça Türkiye özgürleşmesini tamamlama yolunda ilerleyecektir. Türkiye her bir krizde yeniden müzakereye oturmalı ama teslim olmamalı. Almadan vermemeli.

Yorum Yazın

Yorumunuz

Yorum yazma kurallarını okudum ve kabul ediyorum.

Adınız

YORUM GÖNDER

Yorumlar

ABONE OL

Savaşta zulüm olmaz!

BM: Dünya tarihinde yeni ve tehlikeli bir sayfa açıldı

'78 terörist sağ ele geçirildi'

Ukrayna ile Rusya tahliye için geçici ateşkeste anlaştı

Oyuncu Hüseyin Elmalpınar hayatını kaybetti

MİLAT

Künye
İletişim

Yazarlar
Gündem
İslam
Politika
Dünya
Video

Ekonomi
Medya
Spor
Röportaj
Sağlık
Hayat

Eğitim
Teknoloji
Kültür-Sanat
Otomobil
Yurt Haberleri
Son Haberler

